

Latweeschu Awises.

Nr. 50.

Zettortdeenâ 10. Dezemberi.

1859.

Awischu-sinnas.

Zelgawa. Nu Zelgawa preezajahs, jo nu flaidra sinna flahst, ka muhsu Kungs un Keisers 23schâ Oktobri apstiprinajis ta dselses-zekka likkumus, kas jataisa no **Rihgas us Zelgawu.** Schee apstiprinati likkumi irr tahdi: Widsemmes muischneeks **Maksimilians Behagels** no **Adlerskron** usnehmees to dselses-zekku no Rihgas us Zelgawu ustaisiht par 1 miljoni 918 tuhfstoscheem fudraba rubuteem. Schis dselses zetsch winnam jataisa par sawu naudu un winnam us 80 gaddeem paleef wiffa eenahlschana no schi zekka. Kad 80 gaddi buhs pagallam, tad bes kahdas atlihdsinaschanas schis dselses-zetsch ar itt wiffahm pee ta peederrigahm leetahm, ratteem, ehlahm un Inwentariumu ja-atdohd Krohnm, un tikkai ta Reserwes nauda, kas pa tam eekrahjusees, paleef Adlerskrona lungam. Schi zekka waldischana buhs **Rihgâ.** Lai ne aplawejahs scho dselses-zekku taisiht, tad wiffwehlaki weena gadda laikâ jafahl ar schi zekka darbeem, un no tahs deenas, kad Keisers schohs likkumus apstiprinajis (23. Oktobera 1859) par trim gaddeem (23. Oktobri 1862) tam dselses-zekkam no Rihgas us Zelgawu waijag buht gattawam un jafahl pa to braukt. Arri nowehl Adlerskrona lungam, ja gribb, no fweeschahm semmehm bes tullas makfaschanas pahrwest tahs dselses-zekka grawas, tohs ugguns-rattus, brauzamus rattus (waggon) un dselses leetas, kas buhs waijadsigas, ka wiffu to zekku gattawu warr ustaisiht. Zapat arri wiffu to zekka Inwentariumu. Adlerskrona lungam wehl tohp wehlehts ka, ja patihl, wiffu scho zekku taisischanu, jeb to gattawu zekku warr isdohht zittam jeb kahdai beedribai, bet tad scheem ja-ispilda wiffi schee likkumi kas spreesti par scho dselses-zekku no Rihgas us Zelgawu. Lai nu

scho leetu labbi iswadde. Labpraht brauffim, un tizzam, ka braujeju un prezzu schim zekkam ne truhks.

Behterburgas Awises raksta, ka 12 Kreewu farra-dampfluggi ar fkrühwahm brauz par leelo Kluffu juhu un ar Rihsta-Sibirias General-Gubernateru, Grawu Murawjewu gahjuschi garr Rihnas juhrmallu us Japanas walsts fallahm un turpu noweddufschi muhsu Konsulu (weetneeku), kas nu eegahjis Japanas Keisera Jeddas warren leelâ pilfatâ. (Skattees Asias isstahstischana 94 lap.). Tad suhtijuschu Kapteinu Romanowu atpakkat par kurriru us Behterburgu. Schis pa Amures uppi brauzis lihds Blagoweschtschensku un no turrenes 1 tuhfst. 200 werstes jahschus jahjis lihds Sretensku un tad pa pastes zekku zaur Sibiriu us Behterburgu nofkrehjis. Zif tuhfstoschu werstu schis wihrs nu buhs gahjis gan pa juhu gan pa uppi gan pa semmes zekku? Tahdam gan buhs to stahstihht.

Par to niknu lohpu mehri raksta Ministera Awises, ta ta 1847 un 48tâ gaddâ 47 Gubernementis plohsijusees un ar to 118 tuhfst. 316 gohws lohpi iskrittuschu. Widsemme 1857tâ gaddâ ar to irr sawaldijuschu scho mehri, ka Zschilles un Allachu muischas tuhda likkuschu nofist wiffus lohpus, flimmus un wesselus, ta ka pirmee eefirguschu. Zaur to ween schi fehriga irr sawaldijama, ka tahtaki ne isplefschahs.

Kaluga. Par Schamilu raksta, ka sawâ nammâ tur effohht labbi eetaisijees, ar to pilfata dsihwi jaw eepasinnees, un jaw nahloht sellschaptes un ballès. Pilsatneeki winnu sawâ januâ dsihwe apfweizinadami, Schamilam nofuhrijuschu fahli ar maifi. Resaprattis, fo ar to gribboht, bet kad nu nahkuschu winnu apmelleht un isteikuschu ka ar fahli un maifi mehds to apfweizinaht, kas jaunâ

dsihwé eegahjis, tad schis lohti preezajees un ar affarahm azzis pateizis. Sawus weefus meelojis ar tehju un dahrsa augteem.

—z.

No Deepajas puffes. Ar naudu mums skaidri behdas. Sudraba nauda, tik rupja, tik sibka, pawiffam nosuddusi. Schahdi tahdi kaupmannu papihrischi staiga aplahrt, zitti gan no turigeem, pasihstameem un ustizameem prezineekeem islaihti, zitti no tahdeem, kurreu appafschâ parafstitus wahrduš pirmo reisi dabbujam redseht, ja wehl mums isdohdahs tohs wahjus rakstus sabohfstabeereht. Melabba leeta, wifswairak teem, kas ne mahk to ar bohstabeem rakstitu skaitlu, zil kapelku tas papihrs irr wehrts, lassiht, bet tikkai pehz teem zippereem skattahs, ko drihs warr pahrakstiht zittadi. Kad tikkai gallâ dascham daschs plikkis ne buhs japezeesch, tahdu naudu nehmuſcham!

Wahzfemmé winnâs gaddâs arri zittâs semmês zits wihrs fewim fewu, jeb arri zitta fewiſchka fewim wihru melleja zaur Awisehm, — ne wis par neekeem, bet it no teefas. Bij ko fmeetees, bet wairak wehl ko apskaiſtees, kad lassija us to gabbalu schahdu fluddinaſchanu: „Kahdâ widduš-mehra pilfatâ muhsu semmê par prezineeku eetaiſtees gribbedams, bet tik daudſ pee rohkas ne turredams, kâ warretu ar sawu ween ko eesahkt, esmu padohmajis prezetees, un luhdsu katru meitu, jeb katru jannu atraitni bes behrneem, kam kahdi 2000 dahlderu jeb wairak irraid, un kâs newaid pahri par 30 gaddeem wezza neds wiffai flimmiga, ja winnai buhtu prahts ar manni laulibâ dohtees, pee scho Awischi apgahdatajeem N. N. bohtê papraſsiht, kas es tahds esmu un kur es dsihwoju, un tad ar manni ſaſtanaatees. Es esmu 32 gaddu wezs, weffels un fewim launuma nekahda ne sinnu.“ — Tuliht tai paſchâ loppâ warbuht atkal raddahs us to gabbalu schahda fluddinaſchana: „Ja kurream atteekahs tumſchi behrs ſirgs pahrdohdams, widdeja auguma, peezu woi ſeſchu gaddu wezs, tam pirzeju peerahdihſ N. N. bohtê.“ — Preekſch pahru gaddeem Bruhschu semmês waldis

ſchana schahdu fewwas jeb wihra melleſchanu zaur Awisehm noleedſe. Bet kad nu ir zitti Awischi drukkataji, kam no tahdahm fluddinaſchanahm daschs dahlderis bij atlehzis, ir arri zits wihrisſchkis jeb zitta fewiſchka, ko klastumâ wairak ar winnu eepaſinnees, neweens aplam fewim par draugu ne buhtu nehmis, par schahdu aisleegſchanu ſahka brehkt, tad atkal taggad wehlejuſchi tahdas fluddinaſchanaſ Bruhschu Awisês eelikt. Kauna leeta, fewim laulatu draugu us tahdu pat wihs melleht, kâ zits fewim ſirgu melle pirk! Skahde, ka tee pahri, kas tâ zaur Awisehm ſanehmufchees, pehzak gan nekahdas ſinnas ne islaiſch zaur Awisehm, kahda dsihwe winneem laulibâ bijuſi kophâ. Buhtu, ſchkeetu, ko lassiht! To gan ſinnam, ka kahds lohti isſlawehſt un arri pateeſi ſlawejams dſeefmu-taiſitajs Wahzfemmé zaur tahdu aplamu prezefchanohs daudſ behdu redſejis. Winſch usgahje parleeku kohſchu dſeefminu, ko kahda fewiſchka bij ſarakſtijusi. Dabbujis ſinnaht, ka winna wehl bes wihra un un eezerrejees ſawâ taiſnâ prahtâ, ka tahdas patihkamaſ dſeefmas-taiſitajai teeſcham arri paſchai waijagoht buht teizamai wiſſadâ wiſe, jebſchu winnu ne muhscham ne redſejis, winſch winnai rakſtija, woi gribboht winnu prezehkt. Bij nahzeja; ſanehmahs. Bet wihrs deegam pehzak dabuja ſchehlotees, ka tik aplom darrijis; jo neba wiſſeem, kam meddus muttê un ſpalwâ, arri meddus ſirdi miht.

—e.

Italia. Muhsu deenâs ir Zahnelis un Majele kaſtanna kohku, kas itt lepni jaw gandrigh katrâ muiſchâ atrohnahs, labbi paſihſt, un behrni, kad ruddeni tee kaſtanna kohka augli semmê kriht, uſlaſſa un ar teem ſpehle, bet ne wis tohs ehd, jo tee irr ſcheit muhsu semmê ruhkti. Italia tohs kaſtanna kohka augluſ, kur tee ne irr ruhkti, bet ſmekfigi un aplam pulks aug, labpraht ehd. Scho-gadd, tâ Awisês fluddina, Wenedigas pilfatâ Italia, ſcheem kaſtannaem, kâ arri wihrna ohgahm, kartuppekeem un auſtareem flimmibas uſmahloſchahs, un tadeht daudſ no ſcheem pohſtâ gahjuſchi.

E. J. S.

Sprantschu femmè tohp mahju putni, — ihpafchi wistas, — ar firga galku ehdinati. Scho barribu ehdamu winni ne ween tohpoht lohiti trekni, bet arri zauru waffaru un seemu pantus (ohlas) dehoht. Ne tablu no Parises dshwo weens kuugs, Sohra wahrdà; tam taggad effoht fimts tuhfto-fchu (100,000) wistu. Winsch pehrkoht iffatru gaddu wairak là tuhft. firgus, leekoht tohs nokaut un to galku preeksch tam jau taisitâ mafchinè smalki fakappahs un sawahm wistahm ehst dohd. Woi meh's arri ne warretu sawus wezzus firgus labbak nokaut un ar wiannu galku wistas ehdinah; nekâ winnus doht Echihdeem un Tschigganeem, lai tee tohs nabbaga lohpinus, — kas jums til ilgi un nstizigi kalpojufchi un jums deenischkigu maisi pelnijufchi un wehl klahit us daschu preeka stundu juhs weddufchi, — us to breefmigako un itt neschehligi ismohza, ka nabbadfinam leelas mohlas redsejis, ja-aiseet ar to grubtaku nahwi. Jaw Mohsus pawehl fwehtôs rakitôs par sawu lohpinu apschelotees!

J. K.

Awrika. 23schâ Nowemberi Marokkeefchi Spanjereem pee Zeitas uskrittufchi breefmigi brehkdami, un jebfchu tohs ar kartehtfchu lohdehm neganti puzzejufchi, tad tomehr naw atkafpufchees, kamehr leelaks spehks nahjis un ar bajonetti un sohbeni teem wirsâ dewees. Tad tiffai brehkdami fahufchi behgt. — 25tâ Nowemberi atkal effoht itt nikni fahwufchees un kahdi 2 tuhft. no Marokkeefcheem effoht noschauti woi fashauti. 30tâ atkal uskrittufchi Zeitas lehgerim ar leelu niknibu. Generals D'Donnels pats ar pirmo Korpus teem turrejees prettim. Spanjereem krittufchi 120 soldati. 9tâ Dezemberi 10 tuhft. Marokkeefchi lehgerim atkal usfkehjufchi un ar ohtru Korpus nikni islahwufchees, bet bij ja-eet atpakkaf. Us platscha tee atstabuschi 3 fimts mirruschu un 1 tuhft. fashautu. Spanjereem 280 maitati; tee stipri turrejufchees. Marokkas Keisera walsti effoht kahdi 8 milj. zilweki Turku tizzibâ; no Maureefchu, Berberu un Araberu tautahm. Maureefchi irr wezzu wezzee Spanjeru eenaidneeki, jo tee daudi fimts gaddus Spanjeru semmi irr waldijufchi, kamehr no Aehnineene Isabellas

II. un ilgi karrojufchi, no tahs femmes tappe isdshiti un aisdshti us Awriku, no kurrenes tee bij atnahufchi.

S—j.

• Ne skreij wiffai augsti.

Woi tewim mihlais lassitajs naw arri kahdu reisi tahds brihds atnahjis, fur tu no sawa deenas darba atlizzees, sawâ meerâ weens pats sawâ kambari fehdi, un neneeka zitta ne juhti un ne dsirdi, ka tiffai blalku kehki to ugguni sprehgajam, fur tawam walfarinam kartupelus wahra, jeb ohtrâ kambari to rattinu, ko tawa kalpone, walfar kashâs bijufi, schodeen pufsmeegå spurdsina, wehl kahdus kashu-dseemas pantus atnemamees nurdedama? Tahdôs brihshôs teescham tee wezzi un tee jauni laiki là kahdi spohki muhsu prahtam pa-eet garram un muhsu dohmas isklisht schurp un turp tabtu jo tablu un aptwahresta scho un to. Trahpahs ir mannim taggad tahds brihds atnahjis. Tè peekriht mannim pee prahta tas wezzais skunftneeks Dehdalus, kas no zeetuma muldams, fewim un sawam dehlam Zharum ar wasku spahrnus peetaifija, un zaur gaisu us zittu semmi dewahs. Gau kohdinaja sawam dehlam, lai wiffai augsti ne zekahs gaisâ. Bet schis jaunellis, wiffai saweem spahrneem nstizzedams, peeskrehje pa klahitu pee faules; spahrni no kameefcheem atkuffe un winsch eekritte juhrâ un noslihe. Tad skattijohs us juhru un eerangu to leelu fuggi Lewiatanu jeb Griht-Zhsteru, kurra taisitaji falka, ka juhra mas ko spehshoht wiannu mehtaht, jo reise winsch sneegshoht par trihs bangahm pahr. Bet lai arri welt juhra dusmiga paliklusi, wiannu apschahkabs ar sawahm puttahm, — woi tilpat arri winna keelis schkels tohs seklumus un tahs klintu-rindas, ko juhra sawâ dibbenâ flehpy? Tad atkal là zaur fapni isdsirdeju to uhdena-gahsu schnahlschanu, pahr kurrahm Blondins sawu tauwu steepis, un redsu garrâ, là schis wiffai drohshs wihrs faraujabs, faulei winnam atspihdoht, là winsch swalstabs, là winsch kriht, un là sibbens winnam zaur firidi schaujabs tahs dohmas: „Kam kahrdinaju Deewu!“ — Tad peestahju tam Amerikanerim, kas to leelo luptallo-

nu taifa, tahdu leelu puhfli, kas ar jo weeglu lupti peepuhstis, ne ta luptis, kas semmei wiffu klahsteja, tadeht no schihs us augfchu tohy speests, ar fo winfch dohma no Amerikas us Ciropu zaur gaisu fkreet; un firde mannim neffahs isfauktees: „Ihkarus! Ihkarus!“ — Tad staigaju atkal par teem laukeem, fo Sprantschu semme us jaunu wiffi fuhdojoh. Prohti, effohd isgudrojufchi tohs daschadus garrainus, kas semmei un wiffadeem stahdeem trehku dohd, ihpafchi to ammoniaku, fo katra stalli fa-ohst warram, un kas gaisa wiffur liddinajahs, tapat fatwehrt, ka deggis no wehdoschas missas garraineem to spirtu fatwerr, un tad winnus ar uhdeni famaisiht un fuhdu weeta us druwu leet. Un kad nu fahku brihnitees par wiffieem scheem brihnumeem, tad atkal ka aukis uhdenis us karstu akmini man eeschahwahs prahta tee wahrdi, fo no zittas puffes nu arri fahf dsirdeht, ka muhsu gudribai waidsefchoht greeftees atpakkaf, ka winna aisfkreijot wiffai tablu, ka iseeschoht neekos! — Lai nu gan sinams schim firrelim, kas tif nekohfchi no sawas allas fehrz, pee schahdas fehrfchanas ne beedroschohs, tomehr ir es labpraht fahdahm reifchm dascham gribbetu usfaukt, ka Dehdalus sawam dehlam: Ne fkreij wiffai augfti, lai tee spahrni tewim no kameefcheem ne atkufst.

—e.

Sluddinaschanas.

Preefch weenas muifchas ne tablu no Rihgas irr waijadfigs weens ustizzigs mo hderneeks (lohyu meisfers) un arri weens dahrsneeks. Klahதாகা sinas irr dabujamas Rihga pee faupmanna funga 1

D. Minus.

10ta Nowemberi us Leepajas zellu stary Preekulli un Grobbinu, weena fstrina ar miffina atflehau aisflehata, pasudduse, fur schahdas leetas eekfa bija: 1 pellehfs kartubna lindrats un jafka, 1 brudeerehts balts appafsch-lindrats, 5 balti nehfdohgi, (3 ar to sibmi N. T., 1 J. S.), 5 frahgi ar to sibmi N. T. (2 brudeerehti), 3 pahri baltas bifkes, 3 pahri baltas kohmwillas fekkes un 3 pahri willam fekku un zittu mantu wehl. Kas to mantu Preekullef fudmallâ nedehs, dabuhf 1 rubl. pateizibas naudas. 1

H. Thonigs.

Weena pufsmuifcha Widsemme, kas no Rihgas 30 werstes, un no Rihgas-Dinburgas dseles-zetta 8 werstes tablumâ, un pee furras fahdas 100 pubra-weetas tihrunu, 120 puhra-weetas flawu un arri tas waijadfigs lohyu gannibas klajums pcederrigs, irr no Zurga deenas nabfoschâ 1860ta gaddâ us renti isdehdama. Klahதாகা sinas pehz japeeteizahs Rihga pee lohymanna funga 2

D. Minus.

No Callasmuifchas mahzitaja muifchas pagasta-teefas tohy wiffi tee, kam fahdas taifnas parrabdu jeb zittas praffifchanas pee ta nomirryfcha kalleja Frits Schrader buhtu, zaur scho usaizinati, ar sawahm taifnahm peerahdischanahm libdi 19 Janwari 1860 pee schihs teefas peeteiftees, jo pehz scho isflehffchanas termina ne-weenu wairs ne klausihf; arridsan tee, kas winnam paradâ buhtu, tanni peeminnetâ terminê fcheit ne peedohftees, pee winnu atrafchanas pehz likkumem tays strahfpeti. 1

Callasmuifchas mahzitaja muifchas pagasta-teefa, tanni 18ta Nowemberi 1859.

(S. W.) Dawe Frey, pagasta wezzafajs.
(Nr. 73.) G. Horst, teefas fcribweris.

Diwi waggari kas irr apprezefufchees un turru feewas warr usneent muifchas lohyu lohyfchannu, un arri weens neprezehts waggare, kas katwiffi proht raffiht un kam labbas attestates fo varahdht, — warr us Zurge em 1860 dabuhf labbu deenestu. Tamdeht japeeteizahs pee Rundales Wirfites 2

Muifchas waldifchanas.

Weens kallejs, kas arri schlossera ammatâ labbi mahihts, — weens stellmakeris, kas arri muzje neeka darbu labbi proht strahdabt un furreem labbas attestates irraid, us Zurge em 1860 labbu weenu warr dabuhf. Lai tamdeht peeteizahs pee Rundales Wirfites 2

Muifchas waldifchanas.

Dohpu-fahli.

pahrdohd lehti Leepaja pee 6

G. D. Buchert,
Jauna Bukla bohte.

Tanni 5ta Webrnarâ 1860, Ahnesmuifchâ (Nahof) pee Jelgawas tays wairaf mahjas us 40 gaddem isfoblitas. Klahதாகা sinas warr dabuhf pee muifchas waldifchanas un Jelgawâ pee teefas fcribmera, Dohbeles eelâ, Wiffumfohna nammâ. 2

Muifchas waldifchana.

Drihw drieffeh.

No juhrmallas-gubernements augstas waldifchanas puffes: Collegienrath G. Blaeje, Censor. Jelgawâ, tai 7. Dezemberi. 1859.
No. 218.